

เวชศาสตร์ร่วมสมัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลงานทางวิชาการ กับข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2540

เพ็ญพิมล เชี่ยวนานิน* ปริยาพร ฤกษ์พินัย*
อรุณพ ใจสำราญ** นนท์ ใจน้ำชีรานันท์***
วงศ์วรรณ วงศ์สุภา* สุจิพร สินครี*

Chievnavin P, Rekpinay P, Jaisumran U, Rojvachiranonda N, Wongsupha W, Sinkeree S.
Analysis of relationship between Chulalongkorn University, Faculty of Medicine Teachers'
1990-97 academic articles and personal data. Chula Med J 1999 Jun; 43(6): 427-44

Objective : To survey and study the relationship between Chulalongkorn University,
Faculty of Medicine Teachers' 1990-97 academic articles and personal
data which could be factors and/or obstacles influencing on their academic
works.

Design : Descriptive study

Setting : Chulalongkorn University Medical Library

Subject : A total of 2,422 academic articles were analyzed in comparison with the 457
authors' personal data. The articles were from teachers on the 1998 Faculty
list of the Faculty of Medicine or who had otherwise published articles during
the 1990-1997 period.

Methods : The teachers' academic articles database and the teachers' personal
database were built using a Micro CDS/ISIS program and the academic
articles were classified according to the authors' personal data. Percentile
and average number of works/year/1 teacher were counted.

* น הוสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

***ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Result : A total of 2,422 journal articles (80.60 %) cover the biggest part of all academic works. The articles which are chronologically arranged are 183, 240, 348, 316, 304, 351, 388 and 292. For the 8-years period, the average rate of articles per year per teacher was 0.66, whereas, for four years (1992-1995) was 0.72. Academic articles are published in Thai medical journals, foreign medical journals indexed in the Index Medicus and foreign medical journals, unindexed in the Index Medicus. Chulalongkorn Medical Journal and the Journal of the Medical Association of Thailand were the biggest sources of the teachers' articles (26.96 % and 8.42 %), of the Thai and foreign medical journals. Publications at an average annual work rate, and according to the teachers' personal data, had the highest rates as follows: internal medicine 1.55, clinical sciences 0.82, professor 2.36, Ph.D. degree 1.06, foreign places of graduation 0.99, 41-50 years age group 1.25, male teachers 0.84, married teachers 0.79, and married teachers without children 1.06.

Conclusions : A teacher's personal data could influence his/her rate of academic works and could be accountable as both supportive and interfering factors to his/her academic works.

Key words : Medical articles, Medical teachers.

Reprint request : Chievnavin P, Chulalongkorn University Medical Library, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand.

Received for publication. March 10, 1999.

เพ็ญพิมล เจียวนานิwin, ปริยาพร ฤกษ์พินัย, อรุณพ ใจสำราญ, นนท ใจนันวิชิรนันท์, วงศ์วรรณ วงศ์สุภา, สุจิพร สินศรี. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลงานทางวิชาการกับข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปีพ.ศ. 2533 - 2540. จุฬาลงกรณ์ราช 2542 ม.ข; 43(6): 427-44

วัตถุประสงค์ : ศึกษาผลงานทางวิชาการของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พิมพ์เผยแพร่วันระหว่างปี พ.ศ. 2533-2540 ตามข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสนับสนุน หรือ อุปสรรค ในการสร้างผลงานทางวิชาการของคณาจารย์

รูปแบบ : การศึกษาเชิงพรรณนา

สถานที่ : ขอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประชากร : ผลงานทางวิชาการประเภทบทความวารสาร ที่พิมพ์เผยแพร่วันระหว่าง พ.ศ. 2533-2540 จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คณาจารย์ผู้ซึ่งมีชื่อเป็นอาจารย์ประจำของคณะปีพ.ศ. 2541 รวมกับคณาจารย์ผู้มีชื่อเขียนผลงานบทความวารสารที่พิมพ์เผยแพร่ ระหว่าง พ.ศ. 2533-2540 แต่ไม่มีชื่อเป็นอาจารย์ประจำของคณะปีพ.ศ. 2541 รวมจำนวน 457 คน)

วิธีการศึกษา : สร้างฐานข้อมูลผลงานทางวิชาการ และฐานข้อมูลข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์ ด้วยโปรแกรม Micro CDS/ISIS แล้วจำแนกผลงานทางวิชาการตามข้อมูลส่วนบุคคล แล้วหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยผลงานปี/คน

ผลการศึกษา : ผลงานประเภทบทความวารสาร (2,422 เรื่อง 80.60 %) เป็นผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ที่มีมากที่สุด และจำแนกตามลำดับปี ได้ดังนี้ : 183, 240, 348, 316, 304, 351, 388 และ 292 เรื่อง รวม 8 ปี ค่าเฉลี่ยผลงานปี/คน 0.66 ผลงานปี/คน คำนวณจาก 4 ปี (พ.ศ. 2535-2538) มีค่า 0.72 ผลงานเผยแพร่ ในวารสารตามลำดับมากที่สุด คือ วารสารไทย วารสารต่างประเทศที่มีชื่อใน Index Medicus และวารสารต่างประเทศที่ไม่มีชื่อใน Index Medicus เผยแพร่ในวารสารไทย ชื่อ จุฬาลงกรณ์ราช มากที่สุด (26.96 %) ในวารสารต่างประเทศ ชื่อ Journal of the Medical Association of Thailand หรือจดหมายเหตุทางแพทย์มากที่สุด (8.42%) ในการจำแนกผลงานของคณาจารย์ตามข้อมูลส่วนบุคคล ปรากฏค่าเฉลี่ยผลงานปี/คน สูงที่สุด ดังนี้ ภาควิชาอายุรศาสตร์ 1.55 สาขาวิชาคลินิก 0.82

ศาสตราจารย์ 2.36 บริญญาเอก 1.06 คณาจารย์สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ 0.99 คณาจารย์ก้าวมุ่งอาชีว 41-50 ปี 1.25 คณาจารย์ชาย 0.84 คณาจารย์สมรสแล้ว 0.79 คณาจารย์สมรสแล้วไม่มีบุตร 1.06

สรุป : ข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์มีความสัมพันธ์เชิงอิทธิพล ทั้งในด้านที่อาจเป็นปัจจัยสนับสนุน และเป็นอุปสรรคต่อการสร้างผลงานทางวิชาการของคณาจารย์

คำสำคัญ : บทความavarสาร, อาจารย์แพทย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งของประเทศไทย ได้เริ่มงานนโยบายส่งเสริมการวิจัยของอาจารย์ไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ในแผนพัฒนาการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระยะที่ 3 ปีงบประมาณ 2515-2519⁽¹⁾ โดยกำหนดให้การวิจัยเป็นงานในหน้าที่ส่วนหนึ่งของอาจารย์นอกเหนือจากงานด้านการสอน การปักครอง กิจกรรมสิต และการเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน พร้อมทั้งได้พยายามส่งเสริมการวิจัย⁽²⁾ และการรวมงานวิจัยของคณาจารย์และนักวิจัย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งข้อมูลงานวิจัยที่สมบูรณ์ที่สุด⁽³⁾

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินนโยบายของการส่งเสริมการวิจัย การรวมงานวิจัย และผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ตามแนวทางของมหาวิทยาลัย⁽⁴⁾ โดยร่วมมือกับหอสมุดคณะ⁽⁵⁾ พร้อมทั้งได้รับงบค่าคณาจารย์สร้างงานวิจัยและผลงานทางวิชาการมากยิ่งขึ้น โดยการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยของคณาจารย์ด้วยโครงการวิจัยให้เห็นอย่างเป็นวิชาการ และอย่างชัดเจน⁽⁶⁾

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุณหภูมิผิวสัมผัสและคงทน⁽⁷⁾ ได้รับความและศึกษาบทความทางวิชาการของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2538 พบว่ามีบทความรวมทั้งสิ้น 1,387 เรื่อง ค่าเฉลี่ยจำนวนบทความต่อคณต่อปี เป็น 0.66, 0.69, 0.46, และ 0.34 ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยจำนวนบทความต่อคณต่อปีของ 4 ปี เท่ากับ 0.54 ซึ่งหมายความว่า โดยเฉลี่ยอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล 1 คน ใน 1 ปี เสียบทความ 0.54 เรื่อง ภาควิชาทางคลินิกมีค่าเฉลี่ยจำนวนบทความต่อคณต่อปีสูงกว่าภาควิชาทางพรีคลินิกเล็กน้อย บทความส่วนใหญ่พิมพ์เผยแพร่ในสารศิริราช วารสารนานาชาติที่นิยมนำลงตีพิมพ์ ได้แก่ Journal of the Medical Association of Thailand หรือ

จดหมายเหตุทางแพทย์, Southeast Asian Journal of Tropical Medicine and Public Health และ Asian Pacific Journal of Allergy and Immunology

พิมพิพ รีวิวชา⁽⁸⁾ ได้รับความและวิเคราะห์ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่พิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการนานาชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2528-2537 แล้วจัดอันดับสูงสุด 3 อันดับแรก พบว่าในสาขาแพทยศาสตร์ อาจารย์สุวิณิบอริญญาเอกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวนผลงานทางวิชาการเป็นอันดับสอง แต่ถ้าคิดจากจำนวนอาจารย์ทั้งหมด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีผลงานทางวิชาการเป็นอันดับสาม

วัตถุประสงค์

ศึกษาผลงานทางวิชาการของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ในวารสารระหว่างปี พ.ศ. 2533-2540 และความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์ที่อาจมีผลกระทบต่อการสร้างผลงานทางวิชาการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ศึกษาผลงานจำนวนแต่ละปี ปี ประเภทวารสาร ภาควิชา สาขาวิชางานวิชาการ คุณวุฒิ สถานที่การศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ เพศ กลุ่มอายุ สถานภาพการสมรส การมีบุตรและการไม่มีบุตร เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ปัญหา และทิศทางของการสร้างผลงานทางวิชาการของคณาจารย์

ประชากรที่ศึกษา

รวบรวมและศึกษาผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ที่พิมพ์เผยแพร่ในวารสารระหว่างปี พ.ศ. 2533-2540 กับรายชื่อและข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์ผู้ซึ่งมีรายชื่อเป็นอาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน พ.ศ. 2541(412 คน) รวมกับคณาจารย์ผู้ซึ่งมีผลงานเผยแพร่ในวารสารระหว่าง พ.ศ. 2533-2540 แต่ไม่ปรากฏเป็นอาจารย์ใน พ.ศ. 2541 (เนื่องจากเกณฑ์ห้ามถ้าออกจากการแล้ว) รวมเป็นคณาจารย์ 457 คน

วิธีการศึกษา

1. รวบรวมประชาราตรสำหรับการวิจัย ได้แก่ ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ จากฐานข้อมูลการแพทย์ ภาษาอังกฤษและภาษาไทยของหอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รายชื่อและข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามที่ระบุใน ประชาราตรศึกษาจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างฐานข้อมูลผลงานทางวิชาการ และฐานข้อมูลข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์ด้วยโปรแกรม Micro CDS/ISIS โดยให้มีเขตข้อมูลซึ่งผู้เขียนผลงานในทั้ง 2 ฐานข้อมูล

3. จำแนกผลงานทางวิชาการตามข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยแฟ้มข้อมูล ANY FILE โดยใช้ซึ่งผู้เขียนผลงาน สืบค้นข้อมูลเป็นกลุ่ม การสืบค้นผลงานของอาจารย์แต่ละท่านจะทำได้แม้ว่าการสะกดชื่อจะผิดพลาดไปก็ตาม ใน การจำแนกและนับข้อมูล ใช้เกณฑ์ว่าผลงานทางวิชาการ จะถูกนับตามจำนวนเรื่อง คือ ผลงาน 1 เรื่องที่ คณาจารย์ หลายท่านในหลายภาควิชาเขียนร่วมกันนับ เป็น 1 เรื่อง แต่ในการศึกษาผลงานเปรียบเทียบกันของคณาจารย์ต่างภาควิชา ต่างสาขาวิชา หรือต่างข้อมูลส่วนบุคคล จำนวนผลงานย่อมไปนับเพิ่มให้ภาควิชา สาขาวิชา หรือข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ๆ ด้วย เช่น ศาสตราจารย์ 1 คน เขียนผลงาน 1 เรื่องร่วมกับรองศาสตราจารย์ 2 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 2 คน และอาจารย์ 1 คน ในการศึกษาผลงานของคณาจารย์ จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ ผลงานนั้นจะนับเป็น 6 เรื่อง คือ ผลงานของศาสตราจารย์ 1 เรื่องผลงานของรองศาสตราจารย์ 2 เรื่อง ผลงานของผู้ช่วยศาสตราจารย์ 2 เรื่อง และผลงานของอาจารย์ 1 เรื่อง การจำแนกผลงานของคณาจารย์ตามข้อมูลส่วนบุคคลด้านอื่น ๆ ก็จะดำเนินการตามวิธีดังกล่าวนี้ เช่นเดียวกัน ดังนั้น ผลกระทบของการจำแนกผลงานทางวิชาการตามข้อมูลส่วนบุคคลในแต่ละด้าน จะสูงกว่าจำนวนจริงในฐานข้อมูลแต่ เมื่อ Combine ผลการจำแนกทั้งหมดเข้าด้วยกันจะได้ผลลัพธ์เท่ากับจำนวนผลงานทางวิชาการจริงในฐานข้อมูลเสมอ

4. สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ และ ค่าเฉลี่ย ร้อยค่าเฉลี่ยผลงานปี/คน ใช้จำนวนคณาจารย์ที่มีอยู่จริงในพ.ศ. 2541 (412 คน) รวมกับ จำนวนคณาจารย์ผู้ซึ่งมีผลงานเผยแพร่ในสาระหน่วยพ.ศ. 2533-2540 แต่ไม่มีข้อเป็นอาจารย์ในพ.ศ. 2541 (ดังระบุใน ประชาราตรศึกษา) รวม 457 คน เป็นตัวหารหาค่าเฉลี่ยผลงานทางวิชาการของ 1 ปี (พ.ศ. 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540) 4 ปี (พ.ศ. 2535-2538) และ 8 ปี (พ.ศ. 2533-2540) มิใช่ จำนวนคณาจารย์ทั้งหมดของคณะในพ.ศ. 2541 เนื่องนั้น โดยมีเหตุผลว่า ผลงานย่อมเกิดขึ้นจากผู้เขียนผลงาน การลงทะเบียนนับซึ่งผู้เขียนตามความเป็นจริงย่อมทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน การรายงานผลย่อมคลาดเคลื่อนไม่ถูกต้อง อนึ่งในการอภิปรายผล ได้แสดงค่าร้อยละของผลต่างของค่าเฉลี่ยผลงานปี/คน ควบคู่กับผลต่างของค่าเฉลี่ยผลงานปี/คนได้ด้วย เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของผลลัพธ์ขัดเจนยิ่งขึ้น การจัดระดับค่าร้อยละ (%) ของค่าเฉลี่ยผลงานปี/คน กำหนดให้ ร้อยละ 00 - 09 = น้อย ร้อยละ 10-19 = ปานกลาง และร้อยละ 20 ขึ้นไป = มาก

ผลการศึกษา

ใน 21 ภาควิชา ภาควิชาใหญ่ที่มีคณาจารย์จำนวนมากที่สุด คือ อายุรศาสตร์ (71 คน 15.54%) ศัลยศาสตร์ สูติศาสตร์ - นรีเวชวิทยา ภูมารเวชศาสตร์ เป็นภาควิชาใหญ่รองลงมาตามลำดับ ภาควิชาเล็กที่มีคณาจารย์ไม่ถึง 10 คน คือเภสัชวิทยาและ เวชศาสตร์พื้นฟู จำนวนคณาจารย์มากน้อยไม่เท่ากันในแต่ละภาควิชา ย่อมขึ้นกับลักษณะงาน ปริมาณงาน และสาขาย่อยของภาควิชา (ตารางที่ 1)

ผลงานทางวิชาการที่รวมรวมได้ใน 8 ปี (พ.ศ. 2533-2540) ซึ่งรวมทั้งแบบสอบถามที่คณาจารย์ตอบกลับมา มีหนังสือ บทความในหนังสือ รายงานการประชุม วิชาการ ผลงานเสนอในการประชุมวิชาการและบทความ วารสารรวม 3,005 เรื่อง ผลงาน平均บทความavarสาร มีมากที่สุด (2,422 เรื่อง 80.60%) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1. จำนวนคณาจารย์จำแนกตามลำดับชั้นนำด้วยภาควิชา

อันดับ	ภาควิชา	จำนวนคณาจารย์	%
1	อายุรศาสตร์	71	15.54
2	ศัลยศาสตร์	50	10.94
3	สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา	41	8.97
4	ทุการเวชศาสตร์	40	8.75
5	รังสีวิทยา	29	6.35
6	จุลทรรศน์วิทยา	23	5.03
7	วิสัญญีวิทยา	22	4.81
8.5	จิตเวชศาสตร์	18	3.94
8.5	พยาธิวิทยา	18	3.94
10	กายวิภาคศาสตร์	17	3.72
11	เวชศาสตร์ป้องกัน	15	3.28
12	จักษุวิทยา	14	3.06
13.5	โสตนาสิกлагารингอฟิวิทยา	13	2.84
13.5	ออร์โธปิดิกส์	13	2.84
15	สรีรวิทยา	12	2.63
17.5	เชื้อเคมี	11	2.41
17.5	นิติเวชศาสตร์	11	2.41
17.5	ปรสิตวิทยา	11	2.41
17.5	เวชศาสตร์ชั้นสูตร	11	2.41
20	เภสัชวิทยา	9	1.97
21	เวชศาสตร์พัฒนา	8	1.75
รวม		457	100.00

ผลงานเฉพาะประเภทบทางวิชาการซึ่งจะเรียกว่า ผลงานหรือผลงานทางวิชาการ เป็นผลงานประเภทเดียวที่จะนำมาศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2. ผลงานทางวิชาการจำแนกตามประเภทสิ่งพิมพ์

ประเภทสิ่งพิมพ์	ร้อยละ	จำนวนผลงาน
บทความวารสาร	80.60	2,422
หนังสือและเอกสารประกอบการประชุมวิชาการ	13.01	391
ผลงานเสนอในการประชุมวิชาการ	6.39	192
รวม	100.00	3,005

ผลงานทางวิชาการที่เผยแพร่ในวารสารต่างประเทศที่มีชื่อใน Index Medicus มีรายชื่อมากที่สุด เกินกว่าครึ่งหนึ่งของรายชื่อวารสารทั้งหมด โดยมีจำนวนผลงานมากเป็นอันดับที่ 2 ผลงานเผยแพร่ในวารสารไทยมีรายชื่อมากเป็นอันดับที่ 2 แต่มีจำนวนผลงานมากที่สุด ผลงานเผยแพร่ในวารสารต่างประเทศที่ไม่มีชื่อใน Index Medicus มีน้อยที่สุด (ตารางที่ 3)

ผลงานทางวิชาการ/ปี/คน จำแนกตามปี (พ.ศ. 2533-2540) มีค่าเฉลี่ย : 0.40, 0.52, 0.76, 0.69, 0.66, 0.77, 0.85, 0.64 ค่าเฉลี่ยผลงาน/ปี/คน รวม 8 ปี มีค่า 0.66 (ตารางที่ 4) ค่าเฉลี่ยผลงาน/ปี/คน รวม 4 ปี(พ.ศ. 2535-2538) มีค่า 0.72 เมื่อเปรียบเทียบกับการสร้างผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมีการศึกษาวิจัยมาแล้ว ค่าเฉลี่ยผลงาน/ปี/คน รวม 4 ปี (พ.ศ. 2535-2538) มีค่า 0.54 คณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยผลงาน/ปี/คน (0.72) สูงกว่าในระดับปานกลาง ค่อนข้างมากคือ 0.18 หรือ 18%

คณาจารย์เผยแพร่ผลงานในวารสารไทยมากที่สุดคือ จุฬาลงกรณ์เวชสาร และ จุฬาอยุรศาสตร์ วารสารทั้ง 2 ชื่อนี้เป็นวารสารของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ย่อมสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ในคณะอยู่แล้ว วารสารต่างประเทศที่คณาจารย์เผยแพร่ผลงานมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ Journal of the Medical Association of Thailand หรือ จดหมายเหตุทางแพทย์, Southeast Asian Journal of Tropical Medicine and Public Health และ Journal of Infectious Diseases วารสารทั้ง 3 ชื่อนี้มีรายชื่อใน Index Medicus (ตารางที่ 5 และ 6)

ตารางที่ 3. ผลงานทางวิชาการจำแนกตามประเภทวารสาร

ประเภทของวารสาร	วารสาร		จำนวนผลงาน	%
	ชื่อ	%		
วารสารต่างประเทศที่มีรายชื่อใน Index Medicus	242	59.75	792	32.70
วารสารต่างประเทศที่ไม่มีรายชื่อใน Index Medicus	72	17.78	139	5.74
วารสารที่จัดทำขึ้นในประเทศไทย	91	22.47	1,491	61.56
รวม	405	100.00	2,422	100.00

ตารางที่ 4. ผลงานทางวิชาการจำแนกตามปี

ปี	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2535-38	2533-40
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1992-95	1990-97
จำนวนผลงาน	183	240	348	316	304	351	388	292	1319	2422
%	7.56	9.91	14.37	13.05	12.55	14.49	16.02	12.06	54.46	100
ผลงาน/คน									2.89	5.30
ผลงานปี/คน	0.40	0.52	0.76	0.69	0.66	0.77	0.85	0.64	0.72	0.66

หมายเหตุ : จำนวนคณานิจารย์ทั้งหมดที่เป็นตัวหารหาค่าเฉลี่ยของทุกปีและทุกช่วงปี คือ 457 คน

ตารางที่ 5. ผลงานทางวิชาการ จำแนกตามชื่อวารสารที่มีผลงานมากที่สุด 10 อันดับแรกจากวารสารทั้งหมด 405 เรื่อง

ลำดับ	ชื่อวารสาร	จำนวนเรื่อง	%
1	อุปราชภรณ์เวชสาร	653	26.96
2	อุปราชภรณ์เวชสาร	206	8.51
3	Journal of the Medical Association of Thailand	204	8.42
4	Southeast Asian Journal of Tropical Medicine and Public Health	80	3.30
5	คลินิก	74	3.06
6	ว.ศัลยศาสตร์รุ่นพ่อฯ	53	2.19
7	ว.โลหิตวิทยาและเวชศาสตร์บริการ	39	1.61
8	ว.กุมารเวชศาสตร์	37	1.53
9	วิสัญญีสาร	30	1.24
10	ว.สมาคมโรคติดแห่งประเทศไทย	27	1.11
รวมผลงานทางวิชาการจากวารสารทั้งหมดที่มีผลงานมากที่สุด		1,403	57.93
10 อันดับแรก			

ตารางที่ 6. ผลงานทางวิชาการ จำแนกตามชื่อวารสารต่างประเทศที่มีผลงานมากที่สุด 10 อันดับแรกจากวารสารต่างประเทศทั้งหมด 314 ชื่อ

ลำดับ	ชื่อวารสาร	จำนวนเรื่อง	%
1	Journal of the Medical Association of Thailand (ราชวิถีทางแพทย์)	204	8.42
2	Southeast Asian Journal of Tropical Medicine and Public Health	80	3.30
3	Journal of Infectious Diseases	14	0.58
4	Contraception	12	0.50
5	Lancet	12	0.50
6	American Journal of Tropical Medicine and Hygiene	12	0.50
7	Nephron	11	0.45
8	Asian Pacific Journal of Allergy and Immunology	10	0.41
9	Disease of Colon and Rectum	8	0.33
10	AIDS	7	0.29
รวมผลงานทางวิชาการจากวารสารต่างประเทศที่มีผลงานมากที่สุด		370	15.28
10 อันดับแรก			

ภาควิชาที่มีผลงานทางวิชาการเฉลี่ย/ปี/คนมากที่สุด อาทิ อายุรศาสตร์ พยาธิวิทยา เภสัชวิทยา ภาควิชาที่มีผลงานทางวิชาการเฉลี่ย/ปี/คนน้อยที่สุด คือ วิสัญญีวิทยา เวชศาสตร์พื้นฟู และปรสิตวิทยา (ตารางที่ 7) การเผยแพร่ผลงานของคณาจารย์ในแต่ละภาควิชาที่มีจำนวนแตกต่างกันมาก อาจเนื่องมาจากลักษณะเนื้อหาสาขาวิชาของภาควิชาเน้นหนักไปทางด้านหนึ่งด้านใดมาก เป็นพิเศษ ทำให้การสร้างผลงานมีแนวทางเบิกกว้างหรือแคบ มีเรื่องให้ศึกษามากหรือน้อยแตกต่างกัน และยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ตลอดจนคุณลักษณะนิสัยเฉพาะบุคคลในการขวนขวยพัฒนาตนเองในทางวิชาการอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

สาขาวิชาพัฒนามี 7 ภาควิชา คือ กายวิภาคศาสตร์ จุลชีววิทยา ชีวเคมี ปรสิตวิทยา พยาธิวิทยา เภสัชวิทยา

และ สหวิทยา สาขาวิชานิภัย 14 ภาควิชา คือ ภาควิชาที่นักเรียนจาก 7 ภาควิชาเข้าห้องคิดตามอัตราส่วนโดยประมาณพบว่า จากคณาจารย์ทั้งหมด 10 คน เป็นคณาจารย์สาขาวิชานิภัย 2 คน (22.10 %) สาขาวิชานิภัย 8 คน (77.90 %) และผลงานทางวิชาการปี/คนของสาขาวิชานิภัย (0.82) สูงกว่าสาขาวิชาพัฒนามาก (0.68) ในระดับปานกลางคือ 0.14 หรือ 14% (ตารางที่ 8)

ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์มีอยู่ 4 ระดับ นับจากสูงสุดลงมาคือ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์ พบร่วมผลงานทางวิชาการเฉลี่ย/ปี/คนจากระดับสูงสุดลงมาดังนี้ ศาสตราจารย์ 2.36 รองศาสตราจารย์ 1.00 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 0.92 และอาจารย์ 0.35 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 7. ผลงานทางวิชาการเฉลี่ยปี/คน จำแนกตามปีและภาควิชา (เรียงลำดับอัកซ์ราคาวิชา)

ภาควิชา	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	ค่าเฉลี่ยรวม
ภาษาศาสตร์	0.06	0.24	0.24	0.41	0.41	0.29	0.71	0.18	0.32
ถุการเวชศาสตร์	0.48	0.53	0.98	1.10	1.05	0.85	0.78	0.95	0.84
จักษุวิทยา	0.07	0.57	0.43	0.71	0.29	0.14	0.29	0.57	0.38
จิตเวชศาสตร์	0.17	0.17	0.44	0.72	0.44	0.44	0.67	0.56	0.45
จุลชีววิทยา	0.48	0.57	0.74	0.35	0.52	0.57	0.52	0.48	0.53
ชีวเคมี	0.73	1.00	0.91	1.18	0.64	0.91	0.82	0.82	0.88
นิติเวชศาสตร์	0.18	0.45	0.64	0.36	0.00	0.36	0.64	0.73	0.42
ปรสิตวิทยา	0.27	0.18	0.45	0.18	0.18	0.36	0.27	0.36	0.28
พยาธิวิทยา	0.89	1.00	1.44	1.00	1.00	1.39	1.56	1.22	1.19
เภสัชวิทยา	0.56	0.67	1.11	0.56	1.33	1.33	1.67	0.89	1.01
รังสีวิทยา	0.62	0.62	0.69	0.76	0.55	0.72	0.69	0.59	0.66
วิสัญญีวิทยา	0.05	0.14	0.32	0.32	0.41	0.14	0.45	0.18	0.25
เวชศาสตร์ชั้นสูตร	0.73	0.18	0.36	0.55	0.73	1.00	0.82	0.55	0.61
เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม	0.33	0.60	1.13	0.53	1.20	1.00	1.13	0.87	0.85
เวชศาสตร์พื้นบ้าน*	0.00	0.13	0.25	0.00	0.25	0.75	0.75	0.00	0.27
ศัลยศาสตร์	0.44	0.66	0.94	0.66	0.54	0.58	0.72	0.78	0.67
สรีรวิทยา	0.33	0.67	0.75	0.33	0.33	1.33	1.17	0.75	0.71
สูติศาสตร์และเวชศาสตร์	0.71	0.88	0.98	0.76	0.80	0.85	1.66	1.05	0.96
โภตนาสิก笠วิจัยชีววิทยา	0.00	0.46	0.31	0.31	0.23	0.38	1.08	0.85	0.45
ขอร์โนปิดิกส์	0.15	0.62	0.69	0.38	0.31	1.08	0.85	0.23	0.54
อาชญาศาสตร์	0.96	1.15	1.72	1.69	1.63	1.96	2.07	1.23	1.55

*คำนวณจากคนอาจารย์ในแผนกนี้ตั้งแต่ปี ไม่แยกภาควิชา

ตารางที่ 8. ผลงานทางวิชาการจำแนกตามสาขาวิชาของภาควิชา

ภาควิชา	จำนวนผลงาน		คณาจารย์		จำนวนทั้งหมด	
	พรีคลินิก	คลินิก	พรีคลินิก	คลินิก	อาจารย์	ผลงาน
ภาษาอังกฤษศาสตร์	43		17		17	43
จุลชีววิทยา	97		23		23	97
ชีวเคมี	77		11		11	77
ปรสิตวิทยา	25		11		11	25
พยาธิวิทยา	171		18		18	171
เภสัชวิทยา	73		9		9	73
สรีรัตน์วิทยา	68		12		12	68
ภูมิราเวชศาสตร์		268		40	40	268
จักษุวิทยา		43		14	14	43
จิตเวชศาสตร์		65		18	18	65
นิติเวชศาสตร์		37		11	11	37
รังสีวิทยา		152		29	29	152
เวชศาสตร์ป้องกัน		102		15	15	102
เวชศาสตร์พัฒนา		17		8	8	17
วิสัญญีวิทยา		44		22	22	44
เวชศาสตร์ชั้นสูตร		54		11	11	54
สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา		315		41	41	315
โสตนาสิกการวิชวิทยา		47		13	13	47
ศัลยศาสตร์		266		50	50	266
ออร์โธปิดิกส์		56		13	13	56
อายุรศาสตร์		881		71	71	881
จำนวนผลงาน/คน	5.48		6.59			
จำนวนผลงาน/ปี/คน	0.68		0.82			

ตารางที่ 9. ผลงานทางวิชาการเฉลี่ย/ปี/คน จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ

ตำแหน่งทางวิชาการ	ผลงาน		คณาจารย์		ผลงาน/คน	ผลงาน/ปี/คน
	เรื่อง	%	คน	%		
ศาสตราจารย์	889	26.36	47	10.28	18.91	2.36
รองศาสตราจารย์	1,280	37.96	160	35.01	8.00	1.00
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	813	24.11	110	24.07	7.39	0.92
อาจารย์	390	11.57	140	30.63	2.79	0.35

จากการศึกษาผลงานและตำแหน่งทางวิชาการพบว่าศาสตราจารย์ผู้ซึ่งเป็นคณาจารย์กัลุ่มเล็กที่สุดและมีตำแหน่งทางวิชาการสูงสุดอยู่แล้ว ยังคงสร้างผลงานมากที่สุด ย่อมาเป็นเพราะมีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการเขียนผลงานเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ประกอบกับมีเวลาามากขึ้น และส่วนใหญ่ย่อมมีคุณลักษณะนิสัยสนใจ พอดีในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเขียนผลงานอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานของรองศาสตราจารย์ซึ่งเป็นคณาจารย์กัลุ่มใหญ่ที่สุด และจำนวนผลงานมากเป็นอันดับ 2 ผลงานของรองศาสตราจารย์จะน้อยกว่ามาก (1.36 หรือ 136%) ทำให้มองเห็นว่าตำแหน่งศาสตราจารย์ซึ่งเป็นตำแหน่งทางวิชาการสูงสุดของนักวิชาการประเทาอาจารย์ ไม่ได้เป็นสิ่งใดๆ ใจหรือจุดมุ่งหมายสูงสุดของคณาจารย์ระดับรองศาสตราจารย์ส่วนใหญ่ ผู้ซึ่งสามารถจะปรับเปลี่ยนไปสู่ตำแหน่งทางวิชาการสูงสุดอยู่แล้ว หรืออาจเป็นเพียงการสร้างผลงานทางวิชาการ เพื่อเป็นปัจจัยหนึ่งของการก้าวไปสู่ตำแหน่งศาสตราจารย์จำเป็นต้องกระทำให้มากและมีคุณภาพสูงมากจนคณาจารย์ระดับรองศาสตราจารย์ส่วนใหญ่หดหุดขวัญพยายามสร้างผลงานและพอกใจในตำแหน่งที่ดำรงอยู่หรือคณาจารย์มีภาระหนักที่มากทั้งในด้านการสอน การตรวจวิจัยและภาระอื่น ๆ จนไม่มีเวลาเพียงพอศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อเขียนผลงานทางวิชาการให้มากขึ้น

อนึ่ง เนื่องจากผลงานเฉลี่ย/ปี/คน ใช้ระยะเวลา 8 ปีมาคำนวณซึ่งเป็นช่วงเวลาค่อนข้างยาวนาน ตัวเลขย้อนหลังมากจนอาจทำให้ได้ข้อมูลคลาดเคลื่อนได้ ถ้าใช้จำนวนปีไม่ย้อนหลังมากนักค่าเฉลี่ยผลงาน/ปี/คนในด้าน

ตารางที่ 10. ผลงานทางวิชาการเฉลี่ย/ปี/คน จำแนกตามคุณวุฒิ

คุณวุฒิ	ผลงาน		จำนวนคณาจารย์		ผลงาน/คน	ผลงาน/ปี/คน
	เรื่อง	%	คน	%		
ปริญญาเอก (Ph.D)	347	11.94	41	8.95	8.46	1.06
พ.บ. และวุฒิบัตร (Certificate) หรือ Diploma	1,972	67.84	295	64.41	6.68	0.84
ปริญญาโท	287	9.80	45	10.04	6.33	0.79
แพทยศาสตรบัณฑิต (พ.บ. หรือ M.D)	302	10.39	73	15.94	4.14	0.52
ปริญญาตรี	1	0.03	3	0.66	0.33	0.04

ตำแหน่งทางวิชาการอาจเปลี่ยนไป

ในการจำแนกผลงาน/ปี/คน ของคณาจารย์ตามคุณวุฒิ ซึ่งมี 5 ระดับ (ตารางที่ 10) พ布ว่าคณาจารย์ปริญญาเอกมีผลงานมากเป็นอันดับ 1 (1.06) คณาจารย์แพทยศาสตรบัณฑิตและมีวุฒิบัตรต่าง ๆ ด้วย เป็นคณาจารย์กัลุ่มใหญ่ที่สุด (64.41%) เกินกว่าครึ่งหนึ่งของคณาจารย์ทั้งหมด มีผลงานมากเป็นอันดับ 2 (0.84) และเมื่อรวมจำนวนกับคณาจารย์ปริญญาเอก (8.95%) เป็น 73.36% แสดงว่าคณาจารย์ส่วนใหญ่มีการศึกษาและฝึกอบรมเพิ่มเติมในสาขาวิชาเฉพาะและเชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญและเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ กว้างขวางและละเอียดเฉพาะทางยิ่งขึ้น คณาจารย์ปริญญาโท และคณาจารย์ปริญญาตรีมีผลงานน้อย และน้อยที่สุดตามลำดับ แสดงว่าคณาจารย์ส่วนใหญ่ยังมีคุณวุฒิสูง ยิ่งมีความสนใจสร้างผลงานทางวิชาการมากขึ้น

คณาจารย์ผู้ซึ่งสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ (28.82%) และคณาจารย์ผู้ซึ่งสำเร็จการศึกษาในประเทศไทย (71.18%) มีจำนวนเป็นอัตราส่วนกันคือ 3: 7 คน คณาจารย์กัลุ่มแรกมีผลงานทางวิชาการเฉลี่ย/ปี/คน 0.99 สูงกว่าคณาจารย์กัลุ่มที่ 2 (0.74) ในระดับมาก คือ 0.25 หรือ 25% ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ย่อมมีความได้เปรียบในด้านทักษะภาษาต่างประเทศนอกจากนี้จากประสบการณ์ความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ ทำให้มีความสามารถและความชำนาญในการศึกษา ค้นคว้าและวิจัย และสร้างผลงานได้มากกว่าคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาในประเทศไทย (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11. ผลงานทางวิชาการเฉลี่ย/ปี/คน จำแนกตามสถานที่สำเร็จการศึกษาสูงสุด

สถานที่สำเร็จการศึกษาสูงสุด	ผลงาน		คณาจารย์		ผลงาน/คน	ผลงาน/ปี/คน
	เรื่อง	%	คน	%		
ในประเทศ	1,923	64.88	325	71.18	5.92	0.74
ต่างประเทศ	1,041	35.12	132	28.82	7.89	0.99

สัดส่วนของคณาจารย์ชาย (63.68%) และคณาจารย์หญิง (36.32%) คือประมาณ 6 : 4 คณาจารย์ชายมีผลงานเฉลี่ย/ปี/คน 0.84 สูงกว่าคณาจารย์หญิง (0.68) ในระดับปานกลาง คือ 0.16 หรือ 16% (ตารางที่ 12)

คณาจารย์กลุ่มเล็กที่สุดและมีผลงานน้อยที่สุด ย่อมเป็นเพรษยังมีอายุในส่วนอย่างเพียงเริ่มต้นชีวิตนักวิชาการ ประเภทอาจารย์ ต้องเรียนรู้ ศึกษาและค้นคว้า ทั้งทางวิชาการ ความชำนาญและประสบการณ์อีกมากจึงมีผล

ตารางที่ 12. ผลงานทางวิชาการเฉลี่ย/ปี/คน จำแนกตามเพศ

เพศ	ผลงาน		คณาจารย์		ผลงาน/คน	ผลงาน/ปี/คน
	เรื่อง	%	คน	%		
ชาย	1,958	68.39	291	63.68	6.73	0.84
หญิง	905	31.61	166	36.32	5.45	0.68

คณาจารย์จำแนกตามกลุ่มอายุเป็น 4 กลุ่ม (ตารางที่ 13) พบว่าคณาจารย์กลุ่มอายุ 41-50 ปี มีผลงานเฉลี่ย/ปี/คนสูงที่สุด (1.25) และดังว่าคณาจารย์กลุ่มอายุนี้มีความกระตือรือล้นในการสร้างผลงานทางวิชาการมากยิ่งกว่าคณาจารย์กลุ่มอายุอื่น และย่อมเป็นผู้มีประสบการณ์ทักษะ ความเชี่ยวชาญและความพร้อมในการสร้างผลงานทางวิชาการ และเพื่อให้ปรับเปลี่ยนตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้นด้วย คณาจารย์กลุ่มอายุ 21-30 ปี เป็น

งานน้อยที่สุด สำหรับคณาจารย์กลุ่มอายุ 51-60 ปี ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด แต่มีจำนวนผลงานเฉลี่ย/ปี/คน เป็นอันดับ 3 (0.82) เป็นกลุ่มคณาจารย์ที่กำลังจะเกษียณอายุราชการ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน การตรวจรักษาผู้ป่วย ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าและวิจัยมาก และอาจอยู่ในตำแหน่งทางวิชาการที่พอใจในระดับหนึ่งแล้ว จึงทำให้ความกระตือรือล้นในการศึกษาและการค้นคว้าวิจัยน้อยลงกว่าที่ควรเป็น

ตารางที่ 13. ผลงานทางวิชาการเฉลี่ย/ปี/คน จำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	ผลงาน		คณาจารย์		ผลงาน/คน	ผลงาน/ปี/คน
	เรื่อง	%	คน	%		
51-60	1,032	31.43	157	34.35	6.54	0.82
41-50	1,284	39.11	128	28.00	10.03	1.25
31-40	879	26.77	130	28.45	6.76	0.85
21-30	88	2.68	42	9.19	2.10	0.26

คณาจารย์สมรสแล้ว (71.34%) มีจำนวนเป็นสัดส่วนกับคณาจารย์โสด (28.66%) ในอัตรา 7:3 และมีผลงานเฉลี่ย/ปี/คน (0.79) สูงกว่าคณาจารย์โสด (0.70) ในระดับน้อย คือ 0.09 หรือ 9% แสดงว่าสถานภาพการสมรสมีได้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ (ตารางที่ 14)

คณาจารย์ที่สมรสแล้วไม่มีบุตร (12.27% ของคณาจารย์สมรสแล้ว) มีจำนวนเป็นสัดส่วนกับคณาจารย์ที่สมรสแล้วมีบุตร (87.73% ของคณาจารย์สมรสแล้ว หรือ 62.58% ของคณาจารย์ทั้งหมด) โดยประมาณ 1:9 และมีผลงานเฉลี่ย/ปี/คน (1.06) สูงกว่าคณาจารย์ที่สมรสแล้วมีบุตร (0.83) ในระดับมากคือ 0.23 หรือ 23% (ตารางที่ 15) แสดงว่าสภาวะของคณาจารย์ที่มีภาระทางครอบครัวเนื่องจากการมีบุตร ซึ่งมีมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนคณาจารย์ทั้งหมด (62.58%) มีผลกระทบต่อการสร้างผลงานทางวิชาการ การศึกษา ค้นคว้า วิจัย การพัฒนาตน เองทางวิชาการ และเทคโนโลยีใหม่ๆ ของคณาจารย์กลุ่มนี้อย่างแน่นอน เพราะเมื่อเปรียบเทียบผลงานเฉลี่ย/ปี/คนของคณาจารย์ที่สมรสแล้วไม่มีบุตร (1.06) (ตารางที่ 15)

และผลงานเฉลี่ย/ปี/คนของคณาจารย์ที่สมรสแล้วแต่ยังมิได้จำแนกสถานภาพการมีบุตรและไม่มีบุตร (0.79) (ตารางที่ 14) ผลงานเฉลี่ย/ปี/คนของคณาจารย์ที่สมรสแล้วไม่มีบุตรจะสูงกว่ามากคือ 0.27 หรือ 27%

สรุปและวิจารณ์

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลงานทางวิชาการ กับข้อมูลส่วนบุคคล ของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงพ.ศ. 2533-2540 โดยจำแนกผลงานทางวิชาการ ตามข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอาจเป็นปัจจัยสนับสนุนหรืออุปสรรคในการสร้างผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ การวิจัยเริ่มดำเนินการเมื่อตุลาคม 2540 เสร็จสิ้นโครงการ พฤศจิกายน 2541 รวมเวลา 1 ปี ผลงานทางวิชาการรวมจากฐานข้อมูลภาษาอังกฤษและภาษาไทยของหอสมุดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จากคณาจารย์ รายชื่อและข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมรวม

ตารางที่ 14. ผลงานทางวิชาการเฉลี่ย/ปี/คน จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	ผลงาน		คณาจารย์		ผลงาน/คน	ผลงาน/คน/ปี
	เรื่อง	%	คน	%		
โสด	731	26.21	131	28.66	5.58	0.70
สมรส	2,058	73.79	326	71.34	6.31	0.79

ตารางที่ 15. ผลงานทางวิชาการเฉลี่ย/ปี/คน จำแนกตามสถานภาพการมีบุตรและการไม่มีบุตรของคณาจารย์ที่สมรสแล้ว

สถานภาพ	ผลงาน		คณาจารย์*		ผลงาน/คน	ผลงาน/ปี/คน
	เรื่อง	%	คน	%		
มีบุตร	1,888	84.78	286	87.73	6.60	0.83
ไม่มีบุตร	339	15.22	40	12.27	8.48	1.06

หมายเหตุ *คณาจารย์ที่สมรสแล้วเท่านั้น (326 คน หรือ 71.34% ของจำนวนคณาจารย์ทั้งหมด)

จากรายชื่อคณาจารย์ซึ่งสำรวจเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2541 จากงานเจ้าที่คณบดีแพทยศาสตร์ รวมกับรายชื่อคณาจารย์ที่มีผลงานทางวิชาการระหว่างพ.ศ. 2533-2540 แต่ไม่มีชื่อเป็นคณาจารย์ประจำคณบดีแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2541(เพราะเกชียณหรือถูกออกจากราชการแล้ว) รวม 457 คน การวิจัยกระทำโดยการสร้างฐานข้อมูลผลงานทางวิชาการ และฐานข้อมูลข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยโปรแกรม Micro CDS/ISIS แล้วปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบ ISO 2709 ใช้แฟ้มข้อมูล Any File สืบค้นข้อมูลเป็นกลุ่ม การศึกษาผลงานทางวิชาการและข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์กระทำไปพร้อมๆ กัน โดยจำแนกผลงานทางวิชาการตามข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การนับจำนวนผลงานให้หลักกว่าผลงาน 1 เรื่อง ที่คณาจารย์หลักท่านในหลายภาควิชาเขียนร่วมกัน นับเป็น 1 เรื่อง แต่ในการศึกษาเบรียบเทียบผลงานร่วมกันของคณาจารย์ต่างภาควิชา ต่างสาขาวิชา และต่างข้อมูลส่วนบุคคล จำนวนผลงานย่อมไปนับเพิ่มให้ภาควิชาสาขาวิชาหรือข้อมูลส่วนบุคคลนั้นๆ ด้วย (ดังกล่าวไว้ในวิธีการศึกษา)

จากการวิจัยพบว่า ภาควิชาอยุธยาศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาผู้ป่วยในสาขาที่กว้างขวางมีค่าเฉลี่ยผลงาน/p/คน สูงที่สุด (1.55) ย่อมเป็นเพราะมีแนวทางให้ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยในเรื่องวิชาการต่าง ๆ มากมาย เช่นเดียวกับค่าเฉลี่ยผลงาน/p/คน ของสาขาวิชาคลินิก (0.82) ซึ่งสูงกว่าสาขาวิชาพิเศษคลินิก (0.68) ในด้านตัวແเน່ງทางวิชาการ ศาสตราจารย์ซึ่งเป็นตัวແเน່ງทางวิชาการสูงสุด ค่าเฉลี่ยผลงาน/p/คน (2.36) สูงที่สุด และสูงกว่าของศาสตราจารย์ ผู้ซึ่งมีผลงาน/p/คนมากเป็นอันดับที่ 2 ในระดับมากที่สุด คือ 1.36 หรือ 136% ข้อมูลนี้อาจคาดเคลื่อนได้ เพราะค่าเฉลี่ยผลงานต่อปีต่อคนใช้ระยะเวลา 8 ปี มาเป็นตัวร่วมหาร ซึ่งเป็นข้อมูลไม่ทันสมัย เกี่ยวกับคุณวุฒิทางการศึกษาพบว่าคณาจารย์ยังมีคุณวุฒิสูง ได้แก่ คุณวุฒิปริญญาเอก และแพทยศาสตรบัณฑิตซึ่งมีคุณวุฒิบัตรต่าง ๆ ด้วย ค่าเฉลี่ยผลงาน/p/คน จะสูงตามตามลำดับ ในการจำแนกผลงานตาม

สถานที่ทางการศึกษาจะดับสูงสุดจากต่างประเทศและในประเทศไทยคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยผลงาน/p/คน (0.99) สูงกว่าคณาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาในประเทศไทย (0.74) ในระดับมาก คือ 0.25 หรือ 25% ยังคงคณาจารย์ชายมีค่าเฉลี่ยผลงาน/p/คน (0.84) สูงกว่าคณาจารย์หญิง (0.68) ในระดับปานกลาง คือ 0.16 หรือ 16% ในด้านกุழ�性 อพบว่าคณาจารย์กุழ�性 41-50 ปี มีค่าเฉลี่ยผลงาน/p/คนสูงที่สุด (1.25) สถานภาพของคณาจารย์ที่สมรสแล้วไม่เป็นอุปสรรคในการสร้างผลงานทางวิชาการ โดยมีค่าเฉลี่ยผลงาน/p/คน (0.79) สูงกว่าคณาจารย์โสด (0.70) เล็กน้อย ส่วนคณาจารย์ที่สมรสแล้วไม่มีบุตร มีค่าเฉลี่ยผลงาน/p/คน (1.06) สูงกว่าคณาจารย์สมรสแต่ไม่มีบุตร (0.83) ในระดับมาก คือ 0.23 หรือ 23% ซึ่งแสดงว่าสถานภาพของคณาจารย์ที่มีภาระทางครอบครัวเนื่องจากการมีบุตร มีผลกระทบต่อการสร้างผลงานทางวิชาการ การพัฒนาตนของทางวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างแน่นอน

จากการศึกษาผลงานทางวิชาการและข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2533-2540 รวม 8 ปี ทำให้ได้ทราบว่าข้อมูลส่วนบุคคลของคณาจารย์ มีทั้งที่เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้คณาจารย์สร้างผลงานทางวิชาการมากขึ้น และที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้คณาจารย์สร้างผลงานทางวิชาการน้อยลง ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้คณาจารย์สร้างผลงานทางวิชาการมากขึ้น ได้แก่ การดำรงตำแหน่งทางวิชาการสูงสุด การสำเร็จการศึกษาระดับสูงสุด การสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ การอยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 41-50 ปี และการไม่มีบุตร เนื่องจากคณาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการสูงสุด คือตำแหน่งศาสตราจารย์ การสำเร็จการศึกษาระดับสูงสุดคือปริญญาเอก และการสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศย่อมทำให้เป็นผู้มีประสบการณ์ ความชำนาญและความเชี่ยวชาญในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยมากประกอบกับมีทักษะทางภาษาต่างประเทศมากกว่า ทำให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในทางวิชาการ และมีความคล่องตัวในการเขียนผลงานทางวิชาการ ยังคงคณาจารย์ในกลุ่มอายุ

41- 50 ปี ส่วนใหญ่ ย่อมเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิและวัยอุดม เนื่องจากสามารถรับการปรับเปลี่ยนเป็นคณาจารย์อาชีวะได้ จึงต้องพัฒนาตนเองในทุกด้านให้พร้อมเป็นคณาจารย์อาชีวะที่มีทักษะด้านวิชาการในระดับที่สูงขึ้น และการที่คณาจารย์ไม่มีบุตร จึงไม่มีภาระในการเลี้ยงดูและอบรมบุตร ส่วนใหญ่จึงสามารถใช้เวลาสร้างผลงานทางวิชาการได้อย่างต่อเนื่อง หากมีความสนใจและพอกใจในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยอยู่แล้ว

ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นอุปสรรคทำให้คณาจารย์สร้างผลงานทางวิชาการน้อยลง ได้แก่ การเป็นคณาจารย์ในภาควิชาที่ภาระและหน้าที่เน้นหนักไปในทางปฏิบัติ สาขาวิชาพิเศษ ภาระสอน ภาระงานวิจัย และผลงานทางวิชาการของคณาจารย์คณภาพแพทยศาสตร์โดยมีคุณวุฒิทางการศึกษาพื้นฐานเพียงอย่างเดียว และการมีบุตร ทั้งนี้ เนื่องจาก ภาควิชาที่มีภาระและหน้าที่เน้นหนักไปในทางปฏิบัติและสาขาวิชาพิเศษ คณาจารย์ส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่ในงานเทคนิค และการปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรักษาผู้ป่วยโดยตรง ย่อมได้รับวิชาการ ความรู้ ทักษะ ความชำนาญและประสบการณ์จากการปฏิบัติมากกว่าจากการศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม ทำให้มีวิสัยทัศน์ในทางวิชาการและการแก้ปัญหา ที่อยู่กับที่ ไม่ค่อยมีปัญหาให้ต้องเสียเวลากัน ย่อมทำให้วิสัยทัศน์ในทางวิชาการคับแคบ ขาดความคิด创新能力 ความรู้ ความชำนาญ และทักษะในการเขียนผลงานทางวิชาการ อนึ่ง ภาระในการมีบุตร ทำให้คณาจารย์โดยเฉพาะเพศหญิง ผู้ซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญในการเลี้ยงดูและอบรมบุตรอย่างต่อเนื่อง สร้างผลงานทางวิชาการน้อยลง อย่างแน่นอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำการวิจัยระดับสถาบันเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2523²⁾ และรายงานว่า คณาจารย์คณภาพแพทยศาสตร์ทำวิจัยมากที่สุด แต่หลังจาก การสำรวจดังกล่าวแล้วยังไม่มีนักวิชาการผู้ใดสำรวจการทำวิจัยของคณาจารย์ทั้งมหาวิทยาลัยอีก ทำให้มีทราบ สภาวะการณ์การวิจัยของมหาวิทยาลัยในช่วง 20 ปีต่อมา

จึงควรให้มีการสำรวจการทำวิจัยและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ในระดับสถาบันทั้งมหาวิทยาลัยเป็นระยะๆ เพื่อให้ได้ทราบสภาพการวิจัยภายในองค์กรตลอดเวลาทั้งในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต เพื่อการปรับปรุงและรณรงค์ทั้งนโยบายและกลยุทธ์การทำวิจัยและผลงานทางวิชาการของแต่ละคณะ สถาบัน และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยส่วนรวม ให้เข้มแข็งยิ่ง ๆ ขึ้นไป

งานวิจัยนี้ดำเนินการขึ้นจากความประสงค์ของฝ่ายวิจัย คณภาพแพทยศาสตร์ โดยมีความมุ่งหมายที่สำคัญอย่างยิ่ง 2 ประการ คือ ประการที่ 1 รวบรวมงานวิจัย และผลงานทางวิชาการของคณาจารย์คณภาพแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เป็นแหล่งผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์และนักวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันในทางวิชาการ การเรียน การสอน การวิจัย และการบริหารภายในองค์กรที่สมบูรณ์ที่สุด (รวมรวมไว้ ณ ฐานข้อมูลของหอสมุดคณภาพแพทยศาสตร์ ซึ่งให้บริการสืบคันเป็นสากล ทางเครือข่ายหอสมุดและอินเทอร์เน็ต) ประการที่ 2 เป็นการรณรงค์อย่างเป็นวิชาการวิธีหนึ่งให้คณาจารย์คณภาพแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำวิจัยและสร้างผลงานทางวิชาการให้มากและเข้มแข็งยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้การดำเนินโครงการวิจัยจึงกำหนดการสำรวจและรวบรวมผลงานทางวิชาการในช่วงเวลาค่อนข้างยาวนานคือ 8 ปี ต่อเนื่องจากการสำรวจและรวบรวมงานวิจัยครั้งที่ 1⁽³⁾ ค่าเฉลี่ยผลงานปี/คนของช่วงเวลา 8 ปี ในด้านต่าง ๆ จึงอาจคาดเดลล่อนไปบางเพราะข้อมูลย้อนหลังมาก แต่ทำให้เห็นแนวทางและพัฒนาการของการสร้างผลงานทางวิชาการของคณาจารย์คณภาพแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ต่อเนื่องขัดเจน

อนึ่ง การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลงานปี/คน ของคณาจารย์คณภาพแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับค่าเฉลี่ยผลงานปี/คนของคณาจารย์คณภาพแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้เผยแพร่มา ก่อนแล้ว⁽⁷⁾ เป็นการรณรงค์อย่างเป็นวิชาการอีกวิธีหนึ่ง

ให้คณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำวิจัยและสร้างผลงานทางวิชาการให้มากยิ่ง ๆ ขึ้น ในฐานะที่เป็นคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำแห่งหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งจะต้องพัฒนาตนเองในทางวิชาการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และในฐานะที่มีหน้าที่และส่วนร่วมในการดำรงรักษามาตรฐานและพัฒนาคุณภาพทางวิชาการขององค์กร

ในการส่งเสริมการทำวิจัยและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากระบบที่ได้ในหลาย ๆ ทาง โดยการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนให้คณาจารย์มีความขวนขวย ความกระตือรือล้น และความบันดาลใจในกิจกรรมดังกล่าวอย่างขึ้น เช่น สนับสนุนให้ทุนคณาจารย์ได้ไปศึกษาฝึกอบรม และดูงานในต่างประเทศ จัดสรรวุฒิเพื่อการวิจัยให้จำนวนทุนและเม็ดเงินในแต่ละทุนมากขึ้น ให้รางวัลเด่นแก่งานวิจัยและผลงานทางวิชาการในด้านต่าง ๆ และเฉพาะสาขาวิชาระดับคลินิกและคลินิก จัดสรรวุฒิให้คณาจารย์ในตำแหน่งทางวิชาการระดับรอง ๆ ลงมา ได้มีเวลาศึกษาหาความรู้ทำวิจัยและผลงานทางวิชาการเพิ่มขึ้น โดยคณาจารย์ระดับศาสตราจารย์รับภาระหน้าที่งานประจำวันแทนให้มากขึ้น อนึ่ง สิ่งสำคัญที่คณาจารย์ไม่ลืม หรือเพิกเฉยคือ ให้การสนับสนุนของสมุดคณาจารย์ให้เป็นศูนย์ทรัพยากรสารนิเทศที่เข้มแข็ง ทั้งในการจัดทำหนังสือเฉพาะสาขา วิชาสำหรับคณาจารย์ ตำราสำหรับนิสิตแพทย์ วารสารการแพทย์เพื่อการศึกษา คำนควร้าและวิจัยอย่างกว้างขวางและเชิงพาณิชย์ ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรของสมุดให้ได้เรียนรู้เทคโนโลยีสารนิเทศใหม่ ๆ เพื่อการบริหารจัดการ ดำเนินงาน และให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดในรูปแบบที่พัฒนา ก้าวหน้า ทันสมัย และทันวิชาการ

กิจกรรมประการ

คณาจารย์ของบุคุณทุนวิจัยรัฐบาลกิจกรรมใดก็ตาม คณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้การสนับสนุนจากทุนประจำปี 2540 เป็นจำนวนเงิน

200,000 บาท ศาสตราจารย์นายแพทย์กิริมย์ กมลรัตนกุล รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะแพทยศาสตร์ ผู้ซึ่งให้ความไว้วางใจและคำแนะนำในการดำเนินโครงการวิจัย รองศาสตราจารย์นายแพทย์อำนาจ ศรีวัฒน์บลล ภาควิชาอาชญาศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ ช่วยอ่านและให้คำแนะนำเพิ่มเติมรายงานนี้

อ้างอิง

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะกรรมการวางแผนเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย. แผนพัฒนาการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระยะที่ 3 ปีงบประมาณ 2515-2519 : แผนสังเขป. ใน : รายงานการสัมมนาหัวหน้าแผนกวิชา เรื่องการพัฒนาการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ณ ห้องประชุมตึก 3 คณะรัฐศาสตร์ วันที่ 12-14 สิงหาคม. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514 : 50
2. อุทุมพร ทองอุไถ. รายงานการวิจัยสถาบันเรื่อง การวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2521-2521. เอกสารหมายเลขอ 36 งานวิจัยสถาบัน กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523 : 19-20
3. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ฝ่ายวิจัย. โครงการวิจัยและพัฒนาระบบสารนิเทศเพื่อเฉลิมฉลองมหามงคลสมัยรัชมังคลาภิเษก (ระยะที่ 1) ฉบับที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิจัยและคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. 2 เล่ม(1,318 หน้า)
4. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะแพทยศาสตร์. รายงานประจำปี พ.ศ. 2536. กรุงเทพมหานคร: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536: 41-2
5. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ฝ่ายวิจัย. โครงการวิจัยและพัฒนาระบบสารนิเทศเพื่อเฉลิมฉลองมหา มงคลสมัยรัชมังคลาภิเษก (ระยะที่ 1) ฉบับที่ 2.

- กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิจัยและคณบดีแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. 2 เล่ม: i-ii
6. เพ็ญพิมล เศียวนาวิน, ปรียาพร ฤกษ์พินัย, อรุณพ ใจสำราญ, นนท์ ใจน้ำชิรันนท์, วงศ์วรรณ วงศ์สุภา, สุจิพร สินคีรี. การสร้างฐานข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ คณบดีแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2540. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณบดีแพทยศาสตร์,
- 2541.
7. อรุณ เพ่าสวัสดิ์, สุทธิพันธ์ สาระสมบัติ, วีระพงษ์ ฉัตรานันท์, อรุณ ลีลารักษ์, สุพรชัย กองพัฒนาภูมิ, สุมาลี ภาวุธธิพศิสุ. บทความตีพิมพ์ทางวิชาการของคณาจารย์ในคณบดีแพทยศาสตร์ศิริราช 医学部. สารคิริราช 2539 ม.ย; 48 (6): 483-91
8. Pintip Ruenwongsa, Bhinyo Panijpan. "Science and technology publications of state universities in Thailand." J Sci Soc 1995; 21 : 221-8